

7 NAPOS
KUTYA-
TRÉNING

BRANDON
MCMILLAN
SZERENCSEÉS
KUTYA
Leckék

GABO

MITŐL MÁΣ A TE KUTYÁD?

Jegyezd meg ezt a szót: *változók*. Ezeket a tulajdonságokat kell felmérned, hogy magabiztosan tudd kezelni a kutyád, és hatékony trénerre légy. A könyvben ezek a változók a kutya fajtája, kora, élettapasztalata és személyisége. A kutyádat a képzés is formálja, és itt jössz te a képbe. Bár ugyanazok az alapelvek működnek minden kutyánál, ha tudod, mi az ő jellemzője, az segít meghatározni a tréningmódszert. Nézzük meg ezt kategóriák szerint.

1. változó: a fajta

A fajtának óriási szerepe van a kutyád megjelenésében, temperamentumában, intelligenciájában, energiaszintjében és egészségében. Gyakorlatilag ez a természet adta oldala a kutyád egyediségének. De ne felejtse el, hogy a kutyák esetében a *természet* nem feltétlenül természetes evolúciót jelent, hanem genetikai tervezést, amit az emberek vittek véghez, akik a kutyák DNS-ét manipulálva fejlesztettek ki jobb fajtákat. Az, hogy mi a *jobb*, a tenyésztőtől függ. Néhány tenyésztő óriási, félelmetes őrkutyákat szeretne, mások csendes, hű-

séges ebeket. Van, aki olyan kutyákat szeretne, ami lefutja a nyulat, patkányt vagy őzet. Mások pedig marhapásztornak, birkapásztornak vagy halórnek szánják a kutyákat.

Nem tudom, te hogy vagy vele, de az én kutyámnak ezeket nem kell tudnia. Nem kell állatot üldöznie, ásnia, őrködni vagy harcolnia. Mint a legtöbb modern kutyagazda, csak azt szeretném, hogy a kutyám jó társ legyen, elég okos és képzett ahhoz, hogy békésen éljen a házamban.

Viszont az a helyzet, csak mert nincs szükségünk rá, hogy a kutyák elvégezzék azokat a feladatokat, amelyekre évszázadok óta tenyésztették őket, nem azt jelenti, hogy ki tudjuk kapcsolni az ösztöneiket – és sok esetben nem is akarnánk. A genetikai tulajdonságok nemcsak a munkaösztönöket és a hozzájuk kapcsolódó viselkedési problémákat hozzák magukkal, hanem meghatároznak néhány olyan tulajdonságot, amit szeretünk a kutyákban: hogy szeretnek közel lenni hozzánk, hogy szeretnek játszani, és olyan furcsaságokat is, hogy szeretik a vizet, szeretnek új mutatványokat megtanulni, vagy a gyerekek fölött őrködni. Sok viselkedés kódolva van a kutyák DNS-ében, így tulajdonosként és trénerként mindig próbálunk valamilyen egyensúlyt találni a genetikailag kódolt ösztönök és a modern élet között.

Természetesen a legjobb akkor átgondolni, hogy a kutya fajtája hogyan befolyásolja a viselkedését és szükségleteit, *mielőtt* hazavisszük. Látom azokat a tragikus eseteket az állatmenhelyeken nap mint nap, amelyek kudarcra ítélt döntésekből születnek – a kutyákat, akiket kiraktak, mert túl sok testmozgásra volt szükségük, nehéz volt a házba szoktatni őket, folyamatosan ugattak, vagy nem tudtak kijönni a család többi háziállatával.

Minden ilyen problémának van genetikai összetevője, tehát a kutyatulajdonosoknak vagy meg kell tanulniuk együtt élni egy ösztönhöz kapcsolódó problémával, vagy sok időt és energiát kell arra fordítaniuk, hogy a kutyát megtanítsák egy elfogadható viselkedésre.

Tudod, hogy én melyik módszert választom. A munkám része, hogy teljesen meggyőződöm róla, hogy minden család, ahová kutya kerül, készen áll, hajlandó és szeretne is megbirkózni az adott a kutyafajtaival járó kihívásokkal. A program párosító részét nagyon komolyan veszem, mert a *Lucky Dog* műsorban szereplő kutyákat már elhagyták egyszer, és nem hagyhatom, hogy ezt még egyszer átéljék.

FAJTACSOPORTOK

Jóval azelőtt, hogy számítógépet lehetett használni minden elképzelhető termék és szolgáltatás megrendelésére és házhoz szállítására napok (vagy órák) alatt, a kutyák voltak az ember rendelkezésére álló legformálhatóbb „eszközök”. Több ezer évig tartott a folyamat; ha el kellett végezni egy munkát, az ember belefogott, hogy kitenyészzen rá egy kutyát. Ezek között a feladatok között volt nyomkövetés, őrzés, harc, valamint a társaság biztosítása; minden „új prototípust” még finomabban hangolt és egyre különlegesebb fajták követtek, amíg már egy egész seregnyi, különböző méretű, megjelenésű és természetű kutya állt rendelkezésre ugyanarra a feladatra.

A különböző fajták, amelyeket egy konkrét típusú feladatra hoztak létre, a kutyavilágban csoportnak nevezik. Hét elismert csoport létezik; ötöt ezek közül az határoz meg, amire a kutyát eredetileg kitenyészttették, és kettő gyűjtőkategória. Íme egy rövid összegzés róluk.

1. Juhászkutyák. Ezek rendkívül intelligens, független, energikus kutyák, eredetileg haszonállatok őrzésére tenyészttettek ki őket.

Ebbe a csoportba tartoznak a juhászkutyák, corgik, collie-k és pásztorkutyák – mindegyik fajta egy speciális juhászkutya.

2. Kopók. Minden kopót eredetileg vadászkutyának tenyésztettek ki, a legtöbbjüket pedig vagy felderítő kopónak tartották, mert kiváló látásuk, sebességük és kitartásuk volt; vagy nyomkövető kutyának, mert kifinomult a szaglásuk és jó a követési képességük. Ebbe a csoportba fajták széles köre tartozik, köztük a szürke kopó, farkaskopó és orosz agár; illetve nyomkövetők, mint a basset hound, a véreb és a tacskó.

3. Sportkutyák. Ebben a kategóriában a kutyák nem önállóan vadásznak, hanem azért tenyésztették ki őket, hogy segítsék a vadászokat a vad felé mutatással, a vad visszahozásával vagy felverésével. Idetartoznak a retrieverek, a szetterek és a spánielek.

4. Terrierek. Latinul a *terrier* szó „földit” jelent, ami szépen összefoglalja ezeknek az általában kitartó és független kutyáknak a munkakörnyezetét. Eredetileg arra tenyésztették ki őket, hogy ássanak, alagutat fúrjanak és kártevőket és zsákmányokat kergesenek a földön és a föld alatt, például patkányt, borzot és vidrát. Ők voltak a világ első kártevőirtói. Ebbe csoportba tartozik például a staffordshire terrier, a skót terrier, a Jack Russell terrier, a schnauzer, a westie és a bullterrier.

5. Munkakutyák. Ebbe a csoportba tartozik a legtöbb erős kutya-fajta, köztük a boxer, az akita, a rottweiler, a masztif és a bernáthegyi. Hagyományosan fontos és nagyra tartott feladatokat végeztek: őrködtek, rendőrökkel vagy katonákkal dolgoztak. Sok kutya közülük még ma is ilyen feladatokat kap.

6. Nem sportkutya. Mi a közös a shar peiben, a bulldogban, a boston terrierben, a dalmatában, a Lhasa apsóban és az uszkárban?

Őszintén szólva nem sok. De mindegyik az összefoglaló „nem sportkutya” kategóriába tartozik, mivel azok a munkák, amelyekre eredetileg kitenyésztették őket, már nem léteznek.

7. Játékfajták. A játék kategória szintén összefoglaló csoport, de egy kis csavarral. Ehhez a csoporthoz tartoznak azok a kutyák, amelyeknek csak egy közös az összes tulajdonságuk közül: a méret. Sok kutya gyökerei más csoporthoz vezetnek vissza, például a kis olasz agárnak és a yorkshire terriernek. Másokat, például a pekingi palotakutyát, a máltai selyemkutyát és a havannai pincset elsősorban kisméretű ölebeknek tenyésztették ki.

Miért számít a fajta a képzésnél?

Amikor új ügyféllel beszélgetek a képzésről, az első dolgom, hogy levegyem a polcra a régi, számfüles fajtatörténeti enciklopédiámat, és kimásoljam belőle azokat a részeket, amelyekben leírja a kutyája fajtáját, vagy azt a fajtát, amelyikről úgy gondolja, aki hozzám jön, hogy szerinte illik őhöz. Ez minden beszélgetés kiindulópontja: a kutya feladatáról, arról, milyen képzés lenne nála hatékony, és hogyan változtassuk meg a nemkívánatos viselkedését.

Ez gyakran sok mindenre fényt derít, mivel azok a viselkedések, amelyeket nagyon szeret a tulajdonos, és azok, amelyekkel küszködik, feketén-fehéren le vannak írva. A viselkedés néha nyilvánvaló, például egy patkányfogó terrier esetében. A kutya feladata benne van a nevében is, tehát nem érhet minket meglepetés, ha minden

mókus, nyúl vagy patkány után veti magát, ami az útjába kerül. De sok más fajta létezik – például a törpe schnauzer, a német pincser és a west highland terrier –, amely hasonló munkával kezdett, bár nem a kártevőre vadászásról ismerjük őket.

Tudod, hogy milyen feladatra tenyésztették ki a kutyád fajtáját, és mikor? Milyen volt a világ akkoriban? Hogyan változtak meg a körülmények és az elvárások azóta? Ezek a kérdések rendkívül fontosak, hogy megértsd a kedvenced. Nézzünk néhány példát.

Angol bulldog. Bár vitás a pontos dátum, az eredeti régi angol buldogokat valamikor az 1400-as és 1600-as évek környékén tenyésztették ki, sokukat egyedül arra a célra, hogy a bikaheccelés nevű barbár sportban használják. A bikahecceléshez a kutyának elég bátornak kellett lennie, hogy megtámadja a saját méreténél harmincszor nagyobb dühös állatot, és elég kitartónak, hogy rákapaszkodjon, amíg térdre kényszeríti a bikát, vagy elpusztul. A kutyának erős testfelépítésre, alacsony termetre és makacsul agresszív természetére volt szüksége.

Azt hiszem, mondhatjuk, hogy egy ilyen tulajdonságokkal rendelkező kutya valószínűleg nem lenne ideális családi háziállat... hacsak nem szeretnénk egy bikát elűzni az udvarunkból.

1835-ben betiltották a bikaheccelést, de ma, 181 évvel később is sok tulajdonsága továbbél az óangol buldognak. A tenyésztők jelentős változásokat értek el, például inkább védelmezésre, mint agresszióra tenyésztik a kutyákat. A mai angol buldogot genetikailag is szelektálták, hogy jó társ legyen, így kiváló családi kutya válhat belőle. De az evolúció – még az emberi szelektálás is – nagyon sok ideig tart, és a régen félelmetes harcos mai változatának még mindig vannak olyan tulajdonságai, amelyek a régi időkre nyúlnak vissza. Az angol buldogok teste alacsony, széles és erős. A legtöbbjük még mindig bátor és gyakran makacs. Ezek a kutyák híresek arról, hogy

ráharapnak a játékokra, erősen tartják, és hajlamosak a túlzott rá-
gásra. A harapás és húzás beleépült a DNS-ükbe – ami genetikailag
meghatározott ösztön a bikaheccelés bajnokainak idejéből.

Beagle. A túlzott ugatás a legelső oka, hogy egy beagle menhelyre
kerül. Fogadjunk, hogy nincs egy kutyakiképző sem egész Ameri-
kában, akit ne hívtott volna fel egy beagle-tulajdonos, hogy megkér-
dezze: „Mi a baja ennek a kutyának? Állandóan ugat.”

Genetikai szempontból semmi baja egy ugató beagle-nek. Ezeket
a kutyákat, mint a kopókat általában, több száz évig azért tenyész-
tették, hogy rókákat, nyulakat és más apróvadat kergessenek a gaz-
dáik előtt futva, és folyamatosan ugatással és csaholással mutassák
az utat. Generációk óta válogatták ezeket a kutyákat – többek kö-
zött – kiváló, megbízható kommunikációs készségük miatt. Tehát
az ugatás és csaholás az, amire születtek.

Máltai selyemkutya. Több ezer év során ezeket a kis kutyákat azért
tenyésztették, hogy elkényeztetett kedvencek legyenek. Ők voltak
az élő pánikgomb – olyan kutyák, akik a gazdájuk közelében marad-
tak, nem foglaltak sok helyet és iszonyú zajt csaptak, ha egy idegen
túl közel jött. Nagyon fontos emberek ölében üldögéltek az ókori
Rómától és Egyiptomtól egészen a reneszánsz Angliáig és Franciaor-
szágig, az őrkutya és az öleb funkcióját betöltve. Nem tudtak senkit
megállítani, de rendkívül védték a területüket, ugattak és haraptak,
hogy megvédjék a gazdájukat.

Mi a dédelgetni való kutyafajták öröksége? A máltai selyemku-
tyákból elkötelezett családi kedvenc lesz, de szükségük van valakire,
aki mellettük van, különben leverték, szorongóak vagy destruktívak
lesznek. És azt említettem, hogy ezeket a kutyákat évszázadokon
keresztül úgy válogatták ki, hogy ugassanak? Ennek eredménye,
hogy rendkívül csaholós fajta, és ha azt akarjuk, hogy hagyják abba

a hangosan, lelkesen és gyakran ugatást, az pont olyan könnyű, mintha azt akarnánk megtanítani, hogy ne egyenek, aludjanak vagy lélegezzenek.

A kérdés tehát: ha egy kicsit megismerted a kutyád fajtáját, hogyan befolyásolja ez a tényező a kutya képzését? Remélem, hogy két dolgot szem előtt tudsz tartani. Az első, hogy mindenkinek egyszerűbb, ha nem várod el a kutyádtól, hogy úgy viselkedjen, ahogy arra nem képes. Rengeteg telefonhívást kapok ingerült kutyatulajdonosoktól, akik küszködnek azzal, hogy a terrierjük ás, a juhászkutyájuk csipked, a vízi kutyájuk állandóan az öntöző közelében van, a huskyjuk húzigál, vagy a retrieverük állandóan a kezük után kap. Mindegyik viselkedésfajta a kutya alaptulajdonságaihoz tartozik.

Nem azt mondom, hogy nem lehet megtanítani a kutyánkat bizonyos viselkedésekre. Meg lehet tanítani. Több ezer kutyát képeztem már, és első kézből mondhatom, szinte mindent meg lehet tanulni. De van egy nagy különbség aközött, hogy egy kutyát valami új vagy ismeretlen dologra tanítunk, és aközött, hogy valamire tanítjuk, ami az ösztönös viselkedésével ellenkezik.

De alapszabály, hogy minden viselkedést, amit a kutya megtanult, el is tud felejteni. Például a legtöbb kutya az ugatás ösztönével születik. Én meg tudom tanítani, hogy a kutya *abbahagyja az ugatást* parancsra, de hogy megtanítsam a kutyát, hogy *egyáltalán ne ugasson*, az egy teljesen más feladat – csaknem lehetetlen. A genetika ellen dolgozni mindig rendkívül nehéz, és az anyatermészet foggal-körömmel védekezni fog.

A másik, amit a fajtákkal kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy minél jobban értjük a kutyánk fajtájának tulajdonságait, annál jobban rá tudunk hangolódni a gondolkodásmódjára, amivel pedig felkészültebb és hatékonyabb trénerek leszünk. Tudni fogjuk, milyen gyakorlati módszereket és taktikákat használjunk. Meg tudjuk találni a tökéletes motivációt, ami a kutyánkat le tudja kötni. Szá-

míthatunk a viselkedési problémákra, és ki tudjuk találni, hogyan javítsuk ki őket. Még abban is segíthet nekünk, hogy a kutyánknak elfogadható levezető módszereket találjunk az ösztönösen kedvelt tevékenységeire.

Ez itt Lulu. A kutyámat Lulunak hívják, és egy rosszcsont. Azért mondom el, hogy teljes körűen tájékoztassalak a tényekről, és azért is, mert szerintem egy kutyának nem kell tökéletesnek lennie, mégis nagyszerű háziállat lehet. Minden évben több száz kutyát képezek ki, hogy az „ül” és „marad” parancsokon kívül jóval bonyolultabbakat is megcsináljon, de az én kutyám alig hallgat rám. Van benne egy kis gonoszság, és (néha) rossz a hozzáállása, de én mégis szeretem. Luluval a helyi állatmenhelyen találkoztam. A ketrece elöl volt, úgyhogy amikor bementem, ő volt az első kutya, aki mellett elmentem, és az utolsó, akit kifelé menet láttam. Hónapokig volt ott – olyan sokáig, hogy elkezdtem köszönni neki, és kérdezgettem róla az ott dolgozókat. Azt mondták, hogy nem igazán vonzó, ami sokszor előfordul a csivavákkal. Ez a kutyafajta az egyik leggyakoribb a menhelyeken: a kutya kicsi, és nem igazán megnyerő a látogatókkal. Néhányuk hajlamos a szobatisztasággal és az ugalással kapcsolatos problémákra. És ezek miatt gyakran nem fogadják őket örökbe. De a menhelyen valakinek megesett a szíve Lulun,

mert hónapokig volt bent. Aztán az egyik reggel azt mondták, délután el fogják altatni.

Úgy éreztem, hogy már ismerem ezt a kutyát, és bár nem találtam még neki gazdát, hazavittem. Lulu meg volt ijedve, ingerült volt, és nehezen találta a helyét. Miután elsajátította a hét általános parancsot, elhelyeztem egy családnál. A következő nap felhívtak, és gyakorlatilag azt mondták, hogy: „Gyere, és vidd el ezt a bestiát”. Lulu megharapta az egyik gyereket. Tehát felírtam magamnak: gyerekmentes.

Újra elhelyeztem egy családnál, ezúttal olyannál, ahol nem voltak gyerekek, de ez a család is felhívott másnap. Lulu beleköött a másik kutyába. Hozzáírtam a jegyzetemhez: gyerekmentes, kutyamentes.

Igazából így ment ez még egy darabig Luluval. Elhelyeztem egy családnál, aztán úgy viselkedett, mint egy nőstény ördög, visszamentem és hazavittem. Néhány hónap múlva ránéztem erre a csivavára, akit egymás után minden család elutasított. Hozzám azonban nagyon kötődött, és rájöttem, hogy az én kutyám kell hogy legyen.

Lulu egyedülálló és problémás kombinációja minden változó-nak, amiről ebben a fejezetben beszélünk – olyan kombinációja, ami nem teszi vonzóvá a potenciális gazdik szemében. De még a bogarai és szeszélyei ellenére is képes volt elsajátítani az általános parancsokat, és leküzdeni a viselkedésbeli problémáit, hogy az én szerencsés kutyám legyen. Higgy nekem, amikor azt mondom, ha Lulunak sikerült, akkor a te kutyádnak is sikerülni fog.

Különleges keverékek

Sok menhelyi kutya keverék, de még ha a kutyád kinyomozhatatlan származásúnak is tűnik, jó eséllyel hamarosan fel fogod fedezni egy bizonyos fajta viselkedési formáit. Kergeti a gyerekeket és a sarkukat csipkedi, hogy a sorban tartsa őket? Ez klasszikus juhászkutya-viselkedés, és a kutya valószínűleg szeret önállóan gondolkodni és irányítani. A kutyád felélénkül egy teniszlabda vagy dobálós játék láttán? Esetleg megpróbálja a vízestálat medencének használni a nagy melegben? Az így viselkedő kutyában sok a retriever, a kutyád érzékeny lesz a kritikára és nagyon erősen fog kötődni. Lehetséges, hogy szenvedélyesen rág, és nem tud ellenállni tiltott tárgyak rágcsálásának.

A keverékekkel kapcsolatban az a jó hír, hogy az egyes kutyafajtákban általános viselkedési és egészségügyi problémák kevésbé fordulnak elő a keverékekben. Egy széles körű tanulmány eredménye szerint tíz általános betegség gyakoribb volt a fajtatiszta kutyákban, mint a keverékekben, és csupán egy betegség volt gyakoribb a keverékeknél. Egy „mindent bele” kutya ugyanolyan kiegyensúlyozott és képezhető lehet – vagy még inkább az – a kevert DNS-e miatt, mint fajtatiszta társai.

2. változó: az életkor

A kor csupán egy szám, de ennek a számnak jelentősége van abban, hogyan reagál a kutyánk a képzésre. A kölyök- és a fiatal kutyák képzésénél például szükséges egy kis csavar a módszerünkben, hogy sikeresek legyünk. Ez a változó nyilvánvalóan folyamatosan alakul, de fontos, hogy tudatában legyünk a kutyánk fejlettségének és érettségének, amikor tanítjuk.

Kölyökkutyák

Mint ahogy a kisgyerek agya, a kiskutya agya is hatékony és lelkes tanulóeszköz, rengeteg információt szív magába, és folyamatosan feldolgozza a tanultakat. Képzeljük el úgy, mint egy szivacsot, ami készen áll felszívni mindent, amit a kutya lát, hall, szagol, ízlel és érez. Ha egy kölyökkutyát kezdünk képezni, akkor megvan a lehetőségünk, hogy formáljuk a fiatal agyát, mielőtt még bárki rossz irányba befolyásolná. De ez azt is jelenti, hogy rendkívül gondosnak kell lennünk, nehogy elrontsuk. Például tudnunk kell, hogyan szocializáljuk, hogyan szoktassuk szobatisztaságra, és hogy mit várhatunk tőle.

A kölyökkutya kora fogja meghatározni, hol kezdjük a tanítását. A kutya hathetes koráig ezt az anyja és az alom végzi. De ezután eljön az ideje, hogy komolyabb szerepet vegyünk fel. A kölyökkutya második és harmadik hónapja során mindent meg kell tennünk, hogy új emberekkel, helyekkel és dolgokkal találkozzon, miközben bátorítjuk és jutalmazzuk, hogy az élmények pozitívak legyenek. Figyeljünk rá, hogy megkapja a megfelelő oltásait, aztán vigyük el zajos helyekre és csendes helyekre, új és más szagú helyekre, tele új emberekkel és ismeretlen látvánnyal, hogy a kölyökkutya elkezdje felfedezni a világot.

Az egyik legszomorúbb, amivel a menhelyi kutyák mentése közben szoktam találkozni, ha egy állat nem szocializálódott. Találkoztam olyan kutyákkal, amiken sohasem volt nyakörv, sohasem láttak autót vagy biciklit, sohasem léptek vízbe, nem tanulták meg a többi kutyát vagy a hangos zajt elviselni, vagy sohasem érintette őket emberi kéz. A fiatal korában nem szocializált kutya számára minden félelmet generálhat, és felnőtt korban sokáig tart felülke-rekedni ezeken.

Már tízhetes korában szobatisztaságra szoktathatjuk a kölyökuttyát. Egy teljes fejezet szól később arról, hogyan kezdjük neki a folyamatnak.

Miközben bevezetjük a kölyökkuttya életében az alapvető engedelmességi leckéket, nehéznek találhatjuk, hogy megszerezzük és megtartsuk a figyelmét. A harmadik fejezetben lesz szó a kutya figyelmét megtartó stratégiákról. Miközben az én hét általános parancsaimat veszed át a kiskutyáddal, emlékezz rá, hogy ez a szivacsszerű agy *rengeteg* információt szív magába egyszerre, és egy kicsit több időre és rendszeres ismétlésre van szüksége, hogy megbízható válaszokat adjon, mint egy felnőtt kuttyának.

Fiatal kuttyák

Tudtad, hogy az állatmenhelyekre kerülő kuttyák csaknem fele öt hónapos és hároméves kor között van? Nem véletlen, hogy ez az idő a kuttyák serdülőkorát jelenti. Általában a nagy testű kuttyák érnek ebbe a fejlődési fázisba először (kilenc és tizenkét hónapos korban), aztán a közepes testűek (tíz és tizennégy hónapos korban), és végül a kisméretű kuttyák (tizenkét–tizenhat hónaposan). A serdülőkor kezdetének különböző időpontja kapcsolódik a kuttyák élettartamának széles skálájához – a nagy testű kuttyák élnek a legkevesebbet, a kicsik pedig a legtöbbet.

Ha már neveltél kuttyát ebben az életszakaszban, akkor lehet, hogy megérted, miért ez a korcsoport a leginkább jellemző a magukra hagyott kuttyák körében. Mint ahogy az emberi tizenévesek is nehezen kezelhetők, miközben maguk mögött hagyják a gyerekkort és megpróbálják megtalálni a helyüket a felnőtt világban, a serdülő kuttyák is gyakran vadak, rosszak és hajlamosak a határokat feszegetni.

De ez nem azt jelenti, hogy fel kellene adni őket! A serdülőkor trükkös – különösen a nagyobb méretű kutyáknál –, mivel ezek a kutyák a felnőtt méretük 90 százalékát elérték, de az agyuk még mindig kölyök. Képzeljünk el egy tizenkét-tizenhárom éves gyereket, akit ismerünk – lehetőleg nagy cipőmérettel, hosszú, vékony lábakkal és pimasz modorral. Ennek a tininek összegabalyodik a lába, amikor jár, elfelejti, már túl idős ahhoz, hogy ingyensütit kapjon a boltban, biztos benne, hogy már mindent tud, amire szüksége van az életben, és mintha süket lenne a szülők, tanárok és más tekintélyek irányában. A serdülő kutya gyakorlatilag ugyanilyen, csak négy lába van és szőrös. Mint minden serdülő, állandóan fessegeti a határokat, hogy megtudja, mit lehet megúszni. Amikor azt monddod, „ül”, a kutya lehet, hogy lerázza magáról a parancsot. Ha azt monddod, „marad”, lehet, hogy elfut a másik irányba. Egy energiabomba, és a legtöbben, akik elveszítik az engedelmisségi csatát, ilyenkor veszítik el.

Ennek nem kell feltétlenül így lennie. A túlméretezett, öntelt kölyökkutyának határozott és gyakori emlékeztetőkre van szüksége a szabályokról és az elvárásokról. Ez extra tréningeket és sok túlórárt jelent a szoktatásnál. Rengeteg testmozgásra is szüksége van – mint egy felhúzott tini, ő sem tud rendszeresen gondolkodni, amikor tele van felgyülemlett energiával. Lehetséges, hogy ez a fő oka, amiért a serdülőkor a leggyakoribb kor a menhelyre beadott kutyáknál.

Mindenki kölyökkutyát szeretne, de amikor ez a kölyök eléri ezt a rövid, de néha engedetlen kort, rengeteg kutyatulajdonos feladja – ahelyett, hogy többet foglalkozna vele, és mélyebbre ásna egy kis türelemért és következetességért. A következő oldalakon találkozol majd néhány olyan kutyával, akiket az évek során mentettem meg, figyeld meg, milyen sokuk tartozik ebbe a kritikus életkorba. Mindegyikük csodálatos háziállat lett, de szeretetre, képzésre, biztonságra, következetességre – és néha egy dózis fegyelmezésre – volt szükségük, hogy ezt elérjék.

Érett felnőttkor

A felnőttkor a kutya életének leghosszabb időszaka, ami 80 százaléka az éveinek. Ekkor a kutya valószínűleg megnyugodott a destruktív, energikus kölyökkutya és serdülőkutya éveitől. Másfél évesen a kutya teljes méretű állat, de az agya kölyök, viszont két-három évesen megáll a testi növekedése, és az agya végre utoléri ezt a fejlődést, és minden szinkronba kerül. Ez az állapot – különösen az első néhány év – a legjobb időszak, hogy könnyedén kijavítsuk a rossz szokásokat, amiket a kutyánk elsajátított. Az agya még elég fogékony, és a viselkedése nincs kőbe vésve. Minden évvel egyre jobban gyökeret vernek a szokásai, és egy kicsit nehezebb lesz őket megváltoztatni.

A felnőttkor éveiben a kutyánknak teljesen kialakul a személyisége, ami állandó marad, amíg az öregkori lassulás el nem kezdődik. Ez megfelelő időszak a képzésre.

Ez itt Randy. *Randy egy közepes méretű fehér uszár keverék volt, Los Angeles utcáin kóborolt, éhesen és koszosan. Valaha biztosan volt gazdája, de senkinek sem kellett. Felnőtt hatéves kutyaként szívzaggatóan reagált, amikor hozzáérték: ha rátette az ember a kezét, nyüszített. Nem volt meglepő, hogy nem fogad-*

ták örökbe – senki sem szeretne egy kutyát olyan problémával, ami ennyire mélyen él benne.

Amikor először láttam Randyt, percek választották el attól, hogy elaltassák. Még amikor épp megmentettem, akkor is félt az érintéstől. Először azt gondoltam, esetleg betegség miatt lehet. A menhelyeken időnként láttam olyan kutyát, amelyeknek régi, fájdalmas sérülése vagy elhanyagolt betegsége volt. Randyt egészségesnek találták az állatorvosnál, de amint hozzáértem vagy pórázt tettem rá, megint nyüszített. Nem tartott sokáig, hogy kitaláljam, hogy Randyt valamikor megverték a pórázzal. Ez volt a legfélelmetesebb tárgy számára, és amikor fölé tartottam, összehúzta magát, és megpróbált elmenekülni. Ha Randy valaha meg fogja engedni a gazdájának, hogy bármilyen módon megsimogassa, akkor először meg kell tanulnia bízni benne. Nem volt értelme tréningezni, amíg nem tudtam segíteni neki abban, hogy megbarátkozzon az emberi érintéssel. Hogy ezt elérjem, fokozatosan szoktattam az érintéshez, amitől nem kellett félnie.

Néhány éves kutyával dolgozni több türelmet és időt igényelt, mint amennyi egy serdülő kutyához kellett volna. Randy végül megszokta a társaságomat, ezután már képes volt kiválóan megtanulni a hét általános parancsot, és megmutatta, készen áll új, végleges otthonába kerülni.

Idős kutyák

Ismered a régi mondást: kutyából nem lesz szalonna. Ezzel nem értek egyet. Lehet tanítani az idős kutyákat is, csak nem olyan gyorsan, mint egy ereje teljében lévő fiatal kutyát. Mint ahogy a kutya teste, az agya is öregszik. Ez minden teremtmény öregedésének természetes része, beleértve téged és engem is. Ha a kölyökkutya agyát

nagy, üres szivacsnak képzeljük el, ami képes óriási mennyiségű információt felszívni, akkor ugyanezt a hasonlatot tudjuk használni az idősebb kutya agyánál. Az idősebb agy jobban át van itatva információval, kapcsolatokkal és benyomásokkal. Ennek következtében nagyobb kihívás idősebb kutyát tanítani, mint egy fiatal felnőttkorban lévő. De semmi esetre sem lehetetlen. Tanítottam tizenegy, tizenkét és tizenhárom éves kutyákat is engedelmességre, az „ül” parancstól kezdve, és képesek voltak megtanulni.

Az idősebb kutyák tanításához a kulcs nem titok: türelem és ismétlés. Ugyanúgy közelítsük meg a problémát, mint ahogy a nagypapánknak tanítanánk a számítógépezést. Tudjuk, hogy már régen túl van a fejlődési stádiumon, amikor az új dolgok elsajátítása természetes, tehát kezdjük kicsi, rövid leckékkel és könnyű tananyaggal. Mindegyiket többször ismételjük meg. Lassan haladjunk, és ha megakadunk, álljunk meg és ismételjünk. Tartsuk fejben, hogy mint a nagypapánk, az idős kutyánk is a szokásai rabja, tehát türelmesnek kell lennünk.

3. változó: élettapasztalat

Mindenkinek saját története van, és ezeket a történeteket megtöltik az emberek, akikkel találoztunk, a helyek, ahol jártunk, és azok az események, amik történtek velünk. Ugyanígy minden kutyának van múltja. Ezt el kell ismernünk és el kell fogadnunk, ha bárhová el akarunk vele jutni. A kutyánk élettapasztalata az egyenlet tanulási oldala, ami meghatározza őt. Minden, ami a születése óta történt – és minden, amit a kutya ezekből a tapasztalatokból tanul – befolyásolja a gondolkodását, az érzéseit és a tanulását.

A kutyádnak mindig volt fedél a feje felett, és megfelelően etették? Tapasztalta az elhanyagolást? Sok emberrel, hellyel, állattal, hanggal és szaggal találkozott? Sokat tanították? Kialakított olyan

szokásokat, amelyek miatt nehéz együtt élni vele? Ezek mind-mind az élettapasztalatától függenek.

Az a jó hír, hogy bármi, amit a kutya megtanult, el is tudja felejtetni, és minden kutyának meg lehet tanítani a hét általános parancsot, mint az egészséges gazdi-kutya kapcsolat alapját. Az a rossz hír viszont, hogy néhány élettapasztalat mély nyomot hagy az állatban is, amit nagy erőfeszítéssel lehet visszafordítani – és minél régebbi, annál keményebben kell küzdeni ellene.

Ha idősebb korú kutyát fogadsz örökbe, talán sohasem ismered meg azokat az élményeket, amelyek a személyiségét formálták vagy viselkedési problémákat generáltak nála. De nem tesz jót, ha az idődet azzal töltöd, hogy a múltban vájkálsz, vagy hagyod, hogy a múlt uralkodjon a jelenen. Helyette tudd: ha egy kutyát viszel az otthonodba, a te felelősséged lesz, hogy megoldj minden problémát, amit magával hozott. Minél tovább hagyod a problémát tenyészni, annál valószínűbb, hogy nagyobbá és nehezebben kijavíthatóvá válik. Tehát abban a percben, hogy rájössz egy rossz szokásra, eljött az idő, hogy kezeld is.

Adok erre egy tökéletes példát. Egy ugatási problémás schipperke gazdájával dolgoztam együtt. Először a tulajdonos azt gondolta, hogy milyen aranyos, hogy a kutya azért ugat, hogy megvédje. Egy idő múlva azonban: a kutya folyamatosan, hangosan ugatott, és nem volt hajlandó semmilyen parancsra megnyugodni, a probléma elszabadult.

Ez a tulajdonos a kutyát egyévesen kapta, és hét évvel később keresett segítséget. A schipperke egy előzetes problémával rendelkező serdülő volt az elején, de mire találkoztunk, olyan volt, mint egy ötvenéves férfi, akinek nagyon mélyen gyökerezik egy rendkívül rossz szokása. Mikor találkoztál ötvenéves férfivel, akinek a viselkedésén könnyen lehetett javítani? Végül sikerült megoldanom ennek a kutyának az ugatási problémáját, de jóval több ideig tartott és nagyobb erőfeszítésbe került, mintha évekkorábban kellett volna foglalkoznom vele.

A tisztalap-elmélet

Ez a módszer sokat segít abban, hogy a kutyád tapasztalatait elképzeld, miközben a képzésre koncentrálsz: gondoldj a kutyád múltbeli életére úgy, mint egy táblán lévő írásra. Ha új képzésbe szeretnél kezdeni, a táblát szépen le kell törölnöd. Valószínűleg nem fogsz „teljesen tiszta lapot nyitni”, de fontos, hogy segíts a kutyádnak minden nagyobb problémát megoldani, ami befolyásolhatja a bizalmat és a képzés sikerét. Ha a felgyűlt energiáját ugatással, rágcsálással vagy ásással vezeti le, kezdj azzal, hogy a hosszú sétát a napirend részévé teszed. Ha elhagyták, vagy az utcán kellett boldogulnia, legyél következetes és pozitív minden kommunikációban, és mindennap bizonyítsd, hogy megbízható és oltalmazó személy vagy számára.

Tegyél meg mindent, hogy eltöröld a múltbeli problémákat, amelyek a kutyád tapasztalatának tábláját elcsúfítják, de tudd, hogy az élet néha letörölhetetlen filccel ír, és bármilyen erősen vakarjuk, nem lehet tiszta. Lehet, hogy marad egy szellemkép a kutyánk múltjából ezen a táblán, és ez rendben is van így. Ez része annak, amiért a kutyád különleges, és idővel meg fogod tanulni, hogyan lehet kezelni ezeket a sötét foltokat, és hogyan adhatsz egészséges, bizalommal teli eseményeket az élettapasztalataihoz. Ez azt jelenti, hogy igazodnod kell a kutyád szükségleteihez.

Erre a legjobb példát a kiskutyám, Lulu szolgáltatja. Egyértelmű, hogy bántalmazták, mielőtt hozzám került. Arra következtettem, hogy rugdoshatták, mert amikor először magamhoz vettem, megpróbáltam a lábammal simogatni, amikor a földön feküdt. Épp hozzáértem volna, ekkor felvonyított, mintha az életéért küzdene. Nem volt olyan rossz a helyzet, ha a kezemmel simogattam. Hónapokig dolgoztam ezen a berögződésén, és végül elértem egy bizonyos szintet – ami jobb volt, mint a korábbi. Rájöttem, hogy talán Lulu ennyi fejlődést tud csak elérni, és most rajtam a sor, hogy hozzá

igazítsam a dolgokat. Elkezdtem nyugtató hangnemben beszélni hozzá, mielőtt a lábammal hozzáértem, hogy tudja, minden rendben van. Még mindig érezni rajta, a mai napig, a félelem nyomát, de az ő képzése és az én hozzáállásom mindkettőnknek megfelelő helyzetet teremtett. Előfordul, hogy a képzés önmagában nem elég, hogy a kutya múltbeli tapasztalatán túltegyen, ez a fajta kompromisszum teljesen elfogadható megoldás.

A HÉT ÁLTALÁNOS PARANCS

Több száz parancsot lehet megtanítani a kutyádnak – ül, marad, mászik, táncol, pacsí és még sok más is. A képzések során találkoztam olyan kutyákkal, akik még több és még nagyobb engedelmességi kihívást igényeltek, és olyanokkal, akik csak ímmel-ámmal tanulták meg az alapokat. De mindegyiküknek meg kell tanulnia az én hét általános parancsomat, hogy készen álljon végleges otthonára. Ha nézted a tévéműsoromat, a *Szerencsés kutyát*, láttad, milyen következetesen tanítom és hangsúlyozom ezeket a parancsokat. Íme a hét általános parancs:

ÜL	FEKSZIK	LE	NEM
MARAD	GYERE	LÁBHOZ	

Miért csak hét? Hogy a nagy Bruce Lee-t idézzem: „Nem attól félek, aki tízezer rúgást begyakorolt egyszer, hanem attól, aki tízezerszer gyakorolt egyféle rúgást.” Ugyanez a filozófia érvényes a kutyaképzésre. Mindig jobb, ha egy kutya száz százaléig megbízhatóan végez el néhány fontos parancsot, mintha néha-néha meg tud csinálni egy tucatot, vagy még többet. Ez a hét általános parancs az, amit a legtöbbször használunk a kutyánkkal nap mint nap, és sok parancsot feleslegessé tesznek, amelyek tulajdonképpen

ismétlődnek. Például a *NEM* és a *HAGYD* felesleges, de sok ember mindkét parancsot megtanítja a kutyájának. Miért kellene még egy parancsot megtanítani, ha nem kell? Ugyanez a helyzet a *MARAD* és a *VÁR* esetében. Nos, nem azt mondom, hogy a kutyád nem elég okos, hogy mindkettőt megtanulja, de minél több viselkedést tanítasz neki, lehet az engedelmesség vagy trükk, annál jobban „hígul” a kutya megbízhatósága. Az engedelmesség szükséges. A trükk a gyerekeknek való.

A kutyaegyszeregy egyik első leckéje, hogy az engedelmesség nem arról szól, hány parancsot ismer a kutyád, hanem arról, hogy gyakoroltad-e a kutya kondicionálását egészen a tökéletes szintig. A legjobban képzett kutyák, akiket ismerek, csak néhány parancsot tudnak, de azokat tökéletesen és gyorsan hajtják végre.

Ha a kutyád jó képességű, az nagyszerű: mindig lehet még többet tanulni. De nem minden kutya lesz bajnok, és nem minden gazdinak van ideje vagy energiája a hosszadalmas tanításra. Ha ebből a kutyádra vagy magadra ismersz, akkor ne erőltesd. A hét általános parancs valóban minden, amire a kutyádnak szüksége van, hogy jól nevelt, kezes és biztonságos legyen.

Egy szó arról, honnan származik a kutyád.

Lehet nagyszerű kutyát szerezni tenyésztőtől vagy menhelyről is. Tudod, melyiket támogatom jobban. Nagyobb rá az esély, hogy jól szocializált kutyát kapsz egy jó tenyésztőnél, de ez nem mindig így történik, és nem mindig igényeljük. Sokan közülünk inkább egy életet szeretnének megmenteni, mintsem hajszálnyival növelni az esélyét, hogy könnyen nevelhető kutyát vigyünk haza. Előfordul azonban olyan is, amikor egy megmentett kutya pluszterherrel érkezik – például cserbenhagyással, testi fenyítéssel vagy kennel-

stresszel, amit én menhelyi sokknak hívok. Ez a menhelyi sokk a kutyák poszttraumatikus szindrómája, és minden eset különböző. Ahogy az egyik kutya megbirkózik a rossz élménnyel, az különbözik a másik kutyáétól. Van olyan, amelyik az első néhány évét meleg, szeretetteljes otthonban tölti, aztán egy hideg menhelyen köt ki, telik az idő, és végül sértetlenül távozik, mintha semmi sem történt volna. Egy másik kutyát azonban annyira traumatizálhat ez az élmény, hogy örökre megváltoztatja a személyiségét.

Ez itt Chloe. Nagyjából tíz évvel ezelőtt volt egy ügyfelem, aki elhívott, hogy tanítsam az ausztrál juhászkutyáját. Akkoriban Chloe öt hónapos lehetett, ami tökéletes kor a képzéshez. A következő évek során tovább dolgoztam vele, és figyeltem, ahogy jól nevelt, jól képzett, gyönyörű kutya lesz belőle. A család később hirtelen nehéz időszakot élt át. Anélkül, hogy szóltak volna nekem, menhelyre adták Chloét. Véletlenül ott jártam egyszer, és belebotlottam. Azonnal megismertem. Ismertem, mint a tenyereget – a tekintetét, a jellegzetes vonásait és főleg az összetéveszthetetlen személyiségét.

De valami nem stimmelt Chloéval a menhelyen. Mindig nyugodtan és összeszedetten viselkedett, a korábbi életében stabil és biztos helye volt. A menhelyen viszont körbe-körbe járkált, a farkát harap-

dálta, és úgy lihegett, mintha szívrohama lenne. Úgy tűnt, mintha tudta volna, hogy az élete veszélyben van. Bekapcsolt a túlélőösztöne, de tehetetlen volt.

Amint Chloét örökbe lehetett fogadni, elrohantam a menhelyre, hogy elvigyem. Már találtam egy nagyszerű befogadó családot számára. De amikor beszámoltak az állapotáról, egy egészen más kutyát írtak le, mint amire emlékeztem. Azt írták, hogy rakoncátlan, stresszes és állandóan zihál. Teltek a hetek, és nem változott sokat a helyzet, annak ellenére, hogy az új otthon miatti stressz általában egy-két hét alatt elmúlik a kutyáknál.

Chloe klasszikus példája egy olyan kutyának, aki nagyon fogékony volt a menhely kemény „légkörére”, és menhelyi sokkot kapott. Ez hatással volt a személyiségére, és megváltoztatta.

Chloe ma már sokkal jobb állapotban van, és nyugodtabb, mint akkoriban, de mivel kölyökkutya korától neveltem, látom, hogy nem az a kutya – és sohasem lesz az –, aki valaha volt. A menhelyi tapasztalat érzelmi sebeket hagyott benne.

4. változó: a személyiség

A kutyádat a személyisége teszi egyedülállóvá. Ha két ugyanolyan korú, fajtájú és hasonló élettapasztalatú kutyát nézünk, akkor sem lesz ugyanolyan a személyiségük. Mint ahogy két ember sem, két kutya sem teljesen hasonló. Ennél sokkal összetettebbek. Néhány kutya vidám, mások komolyak, néhányan feszültek, mások mindig lazák. Néhány kutya mindent megtesz – minden elképzelhető – egy falatért, vagy néhány percünkért. Néhányan más kutyákhoz kötődnek, mások pedig az emberekhez vonzódnak. A kutyák sok hozzánk hasonló tulajdonsággal lehetnek megáldva vagy megver-

ve: remény, szeretet, aggodalom, féltékenység, félelem – mindent éreznek.

Egy egész könyvet írhatnék a vicces, okos, sármos és elképesztő kutyaszemélyiségekről, akikkel találkoztam, de most a céljaink szempontjából az számít, hogyan hat a személyiség a képzésre. Ha megismered a kutyádat és azt, mi hajtja, hatékonyabb tréner lehetsz.

Tehát hogyan mérjük fel a személyiséget? Nem igazán létezik személyiségteszt, amit a kutyád megcsinálhat, hogy utána lépésről lépésre haladva taníthasd. (A kölyökkutyákat felmérő tesztek egyébként nem működnek.) A menhely pedig a legrosszabb hely a személyiség feltérképezésére, mivel sok kutyából a legrosszabbat hozza ki. Még ha haza is visszük a kutyát, eltart egy darabig, míg beilleszkedik, és kimutatja a foga fehérjét.

Emellett van néhány általános alapszabály a kutyatulajdonságokkal kapcsolatban, amelyek segítenek feltérképezni, milyen nehéz (vagy könnyű) lesz a kutyád megfelelő nevelése.

1. szabály: A legkönnyebben nevelhető kutyák az étellel vagy zsákmánnyal (a ragadozó ösztönös hajlama, hogy a zsákmány megtalálására, üldözésére vagy elejtésére) erősen motiválható és a koncentrációképesseggel rendelkező kutyák. Az a kutya, amelyiket megbabonáz a kezünkben lévő falat, a hónunk alatt a teniszlabda vagy sípóló játék, és szinte eláll a lélegzete az izgalomtól, sokkal nyitottabb lesz a leckénk megtanulására, mint az, amelyiket mindez nem annyira érdekel. Akiket kevésbé izgat az étel és a játék, keményebb diónak bizonyulnak, több türelmet és nagyobb ötletességet követelnek tőlünk.

2. szabály: Csak mert egy kutyát nehéz tanítani, nem azt jelenti, hogy nem intelligens. Van egy mondás, amit nagyon szeretek, és néha Albert Einsteinnek tulajdonítanak, bár senki sem tudja megmondani, hol vagy mikor mondta: „Mindenki géniusz. De ha egy

halat arról ítélünk meg, hogyan mászik fára, akkor egész életében azt fogja hinni, hogy buta.”

Gyakran találkozom az idézettel az oktatással kapcsolatban, de úgy gondolom, ugyanannyira illik a kutyákra, mint a gyerekekre. Elég gyakran találkozom olyan ügyfelekkel, akik azt hiszik, hogy valahogy egy buta kutyát szereztek. Az emberek szoktak úgy beszélni néhány fajtáról, hogy lassabban vagy kevésbé jól tanul a többinél. Remélem, inkább ez fog eszedbe jutni a képzés során: a te kutyád valamiben géniusz. Lehet, hogy nem a parancsok megtanulásában vagy a szobatisztaság elsajátításában, vagy annak a megértésében, hogy mindig megkarmolja a macska, ha piszkálja. De valamiben az. Ne arról íteld meg az intelligenciáját, milyen gyorsan tanul meg egy parancsot, vagy tud-e valamilyen trükköt.

Ha valóban tesztelni akard a kutyaintelligenciát, akkor csináltsd azt a kutyáddal, amire kitenyésztették. A beagle tökéletes példa erre. Ezt a fajtát gyorsan elintézzük, ha az eszükéről beszélünk. Valóban nagy kihívás a szobatisztaságra szoktatásuk, és igen, könnyen belesnek a folyamatosan ugatók kategóriájába. Ezeket a kutyákat azonban arra tenyésztették ki, hogy nyomkövetők legyenek, az orruk hihetetlenül jó. Ha elemükben lehetnek – ha megnézünk egy képzett beagle-t nyomkövetés közben az erdőben –, akkor teljesen más kutyát látunk, akinek elképesztő, különleges esze van.

Az a kutya, aki nem hajlik az „ül” és „marad” megtanulására, talán több időt és energiát igényel a képzésnél, de remélem, észben tartod, hogy – bár a hét általános parancsot meg kell tanulnia minden szerencsés kutyának – a kutya mennyire kész vagy hajlandó megtanulni ezeket a parancsokat, az nem azt határozza meg, hogy mire képes valójában.

Gyakori személyiségvonások

Itt lehetetlen összegyűjteni valamennyi kutyatulajdonságot, de van néhány olyan, ami szerintem nagy hatással van arra, hogy milyen képzés működik egy kutyánál, tehát beszéljük egy kicsit ezekről.

Magabiztos vagy félénk. A kutyád odamegy minden idegenhez? Szívesen alszik a szomszédoknál? Kirohan az ajtón egy ismeretlen helyen? Egy magabiztos kutya, aki hajlandó ezek közül bármelyikre, kissé könnyebben képezhető, mint egy félénk kutya. A magabiztos kutyákat könnyebb meggyőzni szinte mindenről, mint a félénkeket – többek között arról is, hogy kövessék a „marad”, „gyere” és „fekszik” parancsokat.

Az óvatosabb és félénkebb természetű kutyák képzése egy kicsit több időbe telhet. A kutyám, Lulu is ilyen. Körültekintő és óvatos – de annyira hűséges, hogy nem lehetne idegen házba csalogatni friss bélszínszelettel sem. A félénk kutyára fordított extra idő sajátos módon térül meg – amint egy ilyen kutya eléggé nyitottá válik a parancsunkra, valószínűleg sohasem fogja elfelejteni vagy figyelmen kívül hagyni, csak azért, mert valami vonzó vagy érdekes dolog történik körülötte.

Sok vagy kevés energia. Néhány kutya energikus, és mindig lelkesedik – mint például Astro a *Jetson családból*. A testük és agyuk mindig be van kapcsolva, és lehet, hogy extra erőfeszítésbe kerül magunkra irányítani a figyelmüket, mielőtt el tudjuk kezdeni a képzésüket. De amint elindítjuk őket ezen az úton, az energikus kutyák nagyszerűen meg tudják tanulni az alapparancsokat és a trükköket is. A túl sok energia elvezetése a magatartásbeli problémákban szenvedő kutyák esetében is a tanulás felé tereli az állatot, akkor is, ha túl kevés ingert kap az energiaszintjéhez képest.

Másrészt néhány kutya inkább Foxi Maxihoz hasonlít: nyugodt, álmos és nem különösen izgatja magát. Az alacsony energiaszintű kutyát lassan lehet bevonni a tréningbe – gyorsan meg is unja. Ez ne okozzon bosszúságot nekünk, keressük azokat a rövid alkalmakat, amikor hajlandó dolgozni. A tapasztalataim szerint amint az alacsony energiaszintű kutyák elsajátították a hét alapvető parancsot, a jó tanulók ideális jelöltek segítő kutyáknak. Az ilyen típusú munkának óriási része az, hogy nyugodt, csendes maradjon, és várjon a gazdájára, ehhez tökéletes a jó képzettség és a nyugalom.

A fajta és a kor is közrejátszik a kutya energiaszintjénél, de ez egyéni tényező is. Például dolgoztam golden retrieverekkel, akik inkább töltötték volna a napjukat kövően és boldogan egy puha ágyban, mint bárhol máshol, és olyanokkal is, akik elcserélték volna a kutyatápot egy hosszú sétára a domboldalon. Talán te is ismeresz hasonló külsejű kutyákat, akik a személyiségükben egyáltalán nem hasonlítanak egymásra.

Játékos vagy komoly. A kutyakiképzéssel kapcsolatban téves elképzelés, hogy egyedül a jutalomfalatokkal lehet eredményt elérni. Ennek semmi köze nincsen a valósághoz. Néhány kutya valóban az ételre reagál a legjobban – néhány kutya tulajdonképpen a vízen is járna érte. De más kutyáknak játékokra és mókára van szüksége. Ha a kedvenced olyan, hogy le sem tudja venni a szemét a teniszlabdáról, a játékról vagy a rágókötélről, akkor lehet, hogy a koncentrációhoz és jobb eredményhez játékokat kell használnod a képzésnél, és nem jutalomfalatokat. Ez általános az erős zsákmányszerző ösztönű kutyáknál.

De vannak olyan kutyák is, akik megteszik, amit kérünk tőlük, csupán tiszta szeretetből. Meglepődnél, milyen sokuk ilyen.

Miközben felméred a kutyád személyiségét, gondolkodj el rajta, hogy vajon a legnagyobb öröm számára egy bolondos birkózás

a földön, egy feladat elvégzése jutalomfalatért, vagy valami másféle keverék a bolondozás és komolyság között. Ez a tudás jól szolgál majd a képzési eszközök kiválasztásánál.

Makacs vagy engedelmes. A legtöbbünknek van olyan családtagja, aki képtelen egyetérteni valamivel, ha nem ő gondolta ki. Ismerjük ezt a típust: neki kell kiválasztani a vacsorát, a vakáció helyét, vagy hogy milyen szabályok vonatkoznak a játékra. Az egész az irányításról szól, és a legtöbb kapcsolatban ennek van helye, de nem sok. Néhány kutya is ilyen: makacs, szeret saját magától új dolgokra találni, a saját tempójában. Minden fajta kutyában meglehet ez a személyiségvonás, de sok bull típus híres a makacsságáról. Nem ritka ez a tulajdonság a játékméretű fajtáknál sem, amiket ölebeknek tenyésztettek ki, tehát ne légy meglepve, ha kicsike kölyökkutyád kevésbé hajlandó belevetni magát a képzésbe, mint a nagyobb, sportosabb kutyák.

A makacs személyiségű kutyák képzése külön erőfeszítést követel, hogy a folyamat elején lefektessük az irányítás alapjait. A harmadik fejezetben elmondom, hogyan lehet ennek nekikezdeni, amikor lelkes, avagy makacs kutyákkal dolgozunk.

A LÉNYEG

A kutyád megismeréséhez dióhéjban négy fő változót kell megvizsgálni. Ha mindegyiket megérted, az segít abban, hogy a kutyád ideális trénerre legyél.

1. Fajta. A fajta tiszta genetika: a veleszületett tulajdonságokat jelenti. Általában a hatékony képzési program elismeri – és magába is foglalja – ezeket a tulajdonságokat, nem pedig harcol ellenük. Még a nehéz örökletes tulajdonságokat is lehet kezelni, de ne akarjunk állandóan vesztes háborút vívni az anyatermészettel.

2. Kor. Minden kutyát lehet képezni, de könnyebb lesz a kutyáddal, ha fejben tartod, hogy a kölyökkutyák, a serdülő kutyák, a felnőtt és az idősebb kutyák a legjobban más-más tempójú tanításra és módszerekre reagálnak.

3. Élettapasztalat. Ha a fajta a kutya természet adta része, akkor az élettapasztalat a fejlődés része. Ezek a kutyád tapasztalatai, amik történtek vele, és amiket a születése óta megtanult. Ne felejtse el: a genetika kódolva van, de minden tanult dolgot el lehet felejteni.

4. Személyiség. Ez az a titkos hozzávaló, ami a kutyádat egyedivé teszi. Akár Energizer-nyuszi, otthonülő, játékos, komoly, motivált vagy engedetlen a kutyád, van mód arra, hogy a képzés illeszkedjen a tulajdonságaihoz.